

۵۳۲۳۲/۱۱۷۵۴۷

۹۶،۹۱،۵۲



جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

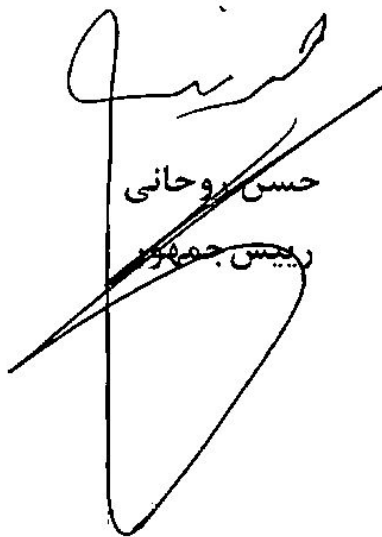
بسمه تعالی

“با صلوات بر محمد و آل محمد”

جناب آقای دکتر لاریجانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه "اصلاح موادی از قانون تجارت در خصوص ورشکستگی"
که به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در جلسه ۱۳۹۶/۷/۳۰
هیئت وزیران به تصویب رسیده است، جهت طی تشریفات قانونی
به پیوست تقدیم می شود.


حسین روحانی
رئیس جمهور



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

با عنایت به اینکه نواقص و ابهامات متعدد قانون تجارت - مصوب ۱۳۱۱ - با اصلاحات و الحاقات بعدی آن در زمینه ورشکستگی، باعث بروز مشکلات عملی از جمله سوء استفاده‌های متعدد بدهکاران به خصوص بدهکاران بانکی و توسل آنها به مقررات فعلی و اعلام ورشکستگی برای فرار از بازپرداخت تسهیلات دریافتی را فراهم آورده است و این وضعیت، مانعی برای استرداد مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌باشد، در اجرای بند (۱۹) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر سالم‌سازی اقتصاد و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه پولی و بانکی و تجاری، لایحه زیر که با هماهنگی و کسب ملاحظات قوه قضاییه تدوین گردیده است، برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌گردد:

لایحه اصلاح موادی از قانون تجارت در خصوص ورشکستگی

- ماده واحده - مواد (۴۱۲) تا (۴۱۶)، (۴۸۹)، (۵۳۷)، (۵۴۱) تا (۵۴۴)، (۵۴۹) و (۵۶۱)**
 قانون تجارت - مصوب ۱۳۱۱ - با اصلاحات و الحاقات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ۱- متن زیر و تبصره آن جایگزین ماده (۴۱۲) می‌شود:
- ماده ۴۱۲ - ورشکستگی تاجر اعم از اشخاص حقیقی یا شرکت‌های تجاری در نتیجه توقف از تأدیه دیونی که بر عهده او است حاصل می‌شود. حکم ورشکستگی تاجری را که در زمان فوت در حال توقف بوده تا یک سال بعد از مرگ او نیز می‌توان درخواست نمود. همین حکم جاری است در صورتی که شرکت تجاری در زمان انحلال متوقف بوده است.
- تبصره - منظور از توقف، ناتوانی از تأدیه دیونی است که بر عهده تاجر است و این ناتوانی ناشی از عدم کفایت دارایی وی می‌باشد. نحوه ارزیابی اموال و وثایق دیون و گزارشگری مالی و رسیدگی به حساب‌ها و تشخیص مطالبات و دیون و تعهدات تاجر جهت احراز توقف مطابق آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
- ۲- متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین ماده (۴۱۳) می‌شود:
- ماده ۴۱۳ - شخص حقیقی تاجر باید ظرف یک ماه از تاریخ توقف از تأدیه دیون یا ایفای سایر تعهدات نقدی، توقف خود را به دادگاه صالح اظهار نموده و صورت‌های مالی و دفاتر تجاری خود را به دفتر دادگاه مزبور تسلیم نماید.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره ۱- دادگاه در صورت اقتضا می‌تواند دفاتر تجارتي را پس از تهیه نسخه‌ای از آن به تاجر عودت دهد.

تبصره ۲- در صورتی که صورت‌های مالی و دفاتر تجارتي به صورت الکترونیکی تنظیم شود، نحوه نگهداری و تسلیم آن به موجب دستورالعملی است که توسط وزیران دادگستری و امور اقتصادی و دارایی تصویب و ابلاغ می‌شود.

۳- متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین ماده (۴۱۴) می‌شود:

ماده ۴۱۴- صورت‌های مالی مذکور در ماده (۴۱۳) این قانون باید با قید تاریخ روز به امضای تاجر برسد و متضمن موارد زیر باشد:

۱- تعداد یا مقدار و قیمت کلیه اموال منقول و غیرمنقول تاجر متوقف به طور مشروح از جمله سرمایه‌گذاری، اوراق بهادار، اموال فکری و وجوه نقدی که تاجر تحت هر عنوان نزد بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی ایرانی یا غیر ایرانی یا سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی دارد.

۲- دیون، مطالبات، تضمینات و وثایق آن‌ها به همراه اسامی و اقامتگاه کلیه بستانکاران و بدهکاران.

۳- دیون اشخاص ثالث که تاجر آن‌ها را ضمانت کرده و میزان آن‌ها به همراه اسامی و اقامتگاه آن اشخاص ثالث.

۴- اموال اشخاص ثالث که تاجر تحت هر عنوان در تصرف دارد و نیز کلیه اموال متعلق به تاجر که تحت هر عنوان در تصرف اشخاص ثالث است.

۵- دعاوی له یا علیه تاجر که در جریان رسیدگی است یا حکم صادر شده در مورد آن‌ها قطعی یا اجرا نشده است و همچنین کلیه احکام قطعی و اجرائیه‌های صادره له یا علیه تاجر.

۶- صورت اجمالی نفع و ضرر و مخارج شخصی تاجر متوقف در دو سال آخر منتهی به تقدیم دادخواست و در صورتی که مدت اشتغال وی به تجارت کمتر از دو سال باشد، در طول مدت مذکور.

۷- سایر تعهدات مالی له و علیه تاجر.

تبصره ۱- انجام تکالیف مقرر در مواد (۴۱۳) و (۴۱۴) در شرکت‌های تجاری بر عهده مدیرعامل و مدیران شرکت است.

تبصره ۲- در صورت توقف شرکت‌های تضامنی، مختلط یا نسبی، اسامی و محل اقامت کلیه شرکای ضامن باید به صورت‌های مالی موضوع این ماده ضمیمه شود و کلیه شرکای ضامن نیز باید صورت‌های مالی خود مشتمل بر اطلاعات موضوع بندهای (۱)، (۲) و (۴) این ماده را نیز علاوه بر صورت‌های مالی شرکت ارائه نمایند.

۴- متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین ماده (۴۱۵) می‌شود:

ماده ۴۱۵- ورشکستگی تاجر به حکم دادگاه صالح در موارد زیر اعلام می‌شود:

۱- برحسب اظهار خود تاجر.

۲- به موجب تقاضای یک یا چند نفر از طلبکارها.

۳- برحسب تقاضای دادستان.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره ۱- در موارد بند (الف) این ماده، طرح دعوای ورشکستگی باید علاوه بر سایر خواندگان، به طرفیت دادستان و همچنین کلیه دستگاه‌های اجرایی، بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیر بانکی که از تاجر طلبکار هستند و در مورد بند (ب) این ماده علاوه بر خود تاجر باید علیه دادستان نیز مطرح گردد. در غیر این صورت دادگاه قرار رد دعوای ورشکستگی را صادر خواهد نمود.

تبصره ۲- دادستان موظف است رأساً یا از طریق نماینده در جلسات رسیدگی به دعوای ورشکستگی حاضر شود. پس از صدور حکم قطعی ورشکستگی، دادستان موظف است در صورتی که دلایل کافی برای توجه اتهام ورشکستگی به تقصیر یا تقلب به ورشکسته وجود داشته باشد، نسبت به تعقیب وی و در صورت لزوم، سایر اشخاص ذی‌مدخل اقدام مقتضی را معمول نماید. حکم موضوع این تبصره نافی حق شکایت هر یک از طلبکاران از بابت ورشکستگی به تقصیر یا تقلب نمی‌باشد.

تبصره ۳- در صورت اعلام ورشکستگی توسط خود تاجر، خلاصه‌ای از دادخواست ورشکستگی شامل مشخصات تاجر، دادگاه رسیدگی کننده و زمان رسیدگی باید به هزینه متقاضی به روش‌های مقتضی از جمله از طریق پایگاه‌های اطلاع‌رسانی آگهی شده و همچنین به طور خاص به طلبکارانی که در دعوای ورشکستگی شرکت نداشته‌اند، اطلاع‌رسانی شود. فاصله بین زمان انتشار آگهی و تاریخ رسیدگی نباید کمتر از یک ماه باشد.

تبصره ۴- رسیدگی به دعوای ورشکستگی باید به صورت خارج از نوبت به عمل آید.

۵- متن زیر و تبصره آن جایگزین ماده (۴۱۶) می‌شود:

ماده ۴۱۶ - دادگاه باید در حکم خود تاریخ توقف تاجر را معین نماید و اگر در حکم معین نشد تاریخ حکم تاریخ توقف محسوب می‌شود مگر اینکه دادگاه طی تصمیم جداگانه و بعدی، تاریخ توقف را تعیین نماید.

تبصره - دادگاه نمی‌تواند تاریخ توقف تاجر را بیش از شش ماه قبل از تاریخ تقدیم دادخواست تعیین نماید. در مورد تاجر متوفی یا شرکت تجاری منحل شده که درخواست ورشکستگی وی طبق قسمت اخیر ماده (۴۱۲) این قانون به عمل آمده باشد، دادگاه نمی‌تواند تاریخ توقف را بیش از شش ماه قبل از تاریخ فوت تاجر متوفی یا انحلال شرکت تجاری تعیین نماید.

۶- متن زیر به عنوان تبصره به ماده (۴۸۹) الحاق می‌شود:

تبصره - با تصدیق قرارداد ارفاقی، تاجر می‌تواند در حدود قرارداد به فعالیت بپردازد و انحلال شرکت‌های تجاری در این حالت منتفی می‌شود.

۷- در ماده (۵۳۷) عبارت "تاریخ انتشار احکام در روزنامه رسمی است" جایگزین عبارت "تاریخی است که احکام مذکوره اعلان می‌شود" می‌شود.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

- ۸- متن زیر و تبصره آن جایگزین ماده (۵۴۱) می شود:
- ماده ۵۴۱- تاجر در موارد زیر ورشکسته به تقصیر اعلام می شود:
- ۱- در صورتی که محقق شود مخارج شخصی یا مخارج خانه وی در ایام عادی به نسبت عایدی او فوق العاده بوده است.
 - ۲- در صورتی که محقق شود تاجر نسبت به سرمایه خود مبالغ عمده صرف معاملاتی کرده که در عرف تجارت موهوم یا نفع آن منوط به اتفاق محض است.
 - ۳- اگر به قصد تأخیر انداختن ورشکستگی خود خریدی بالاتر یا فروشی نازل تر از مظنه روز کرده باشد یا اگر به همان قصد وسایلی که دور از صرفه است بکار برده تا تحصیل وجهی نماید اعم از این که از راه استقراض یا صدور برات یا به طریق دیگر باشد.
 - ۴- اگر یکی از طلبکارها را پس از تاریخ توقف بر سایرین ترجیح داده و طلب او را پرداخته باشد.
 - ۵- هبه و بخشش های غیرمتعارف.
 - ۶- چنانچه دفاتر ارایه شده به نحوی از پلمپ خارج شده و یا فاقد یک یا چند برگ باشد.
 - ۷- اگر به حساب دیگری و بدون آنکه در مقابل عوضی دریافت نماید تعهداتی کرده باشد که نظر به وضعیت مالی او در حین انجام آنها، آن تعهدات فوق العاده باشد.
 - ۸- عدم ثبت یک یا چند فعالیت تجاری در دفاتر شرکت و شعبه یا شعب آن
 - ۹- تراشیدن، پاک کردن و محو کردن مندرجات دفاتر
 - ۱۰- جای سفید گذاشتن بیش از حد معمول صفحات
 - ۱۱- عدم ارایه یک یا چند جلد از دفاتر هر چند اوراق آن سفید و نانوشته باشد
 - ۱۲- عدم تطبیق مندرجات دفاتر با اطلاعات موجود در سیستم های الکترونیکی در مورد اشخاصی که از سیستم های مذکور استفاده می نمایند یا قانوناً مکلف به استفاده از آنها می باشند.
 - ۱۳- ثبت هزینه ها و درآمدها و هر نوع اطلاعات و اقلام مالی غیر واقعی در دفاتر
 - ۱۴- هرگونه اظهار خلاف واقع به دادگاه
- تبصره - در هر یک از موارد (۶) تا (۱۱) این ماده دفاتر ارایه شده توسط تاجر مدعی ورشکستگی جهت اثبات ورشکستگی، از عداد دلایل وی خارج است.
- ۹- بند (۱) ماده (۵۴۲) حذف و شماره بندهای بعدی به (۱) و (۲) اصلاح می شود.
- ۱۰- متن زیر و تبصره های آن جایگزین ماده (۵۴۳) می شود:
- ماده ۵۴۳- مجازات ورشکستگی به تقصیر به ترتیب مقرر در قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) می باشد.
- تبصره ۱ - در صورت محکومیت شرکت های تجاری به ورشکستگی به تقصیر، آن دسته از مدیران و دارندگان امضای مجاز اشخاص حقوقی مذکور که به تشخیص دادگاه ورشکستگی به تقصیر در نتیجه فعل یا ترک فعل آنها بوده، به مجازات مقرر برای ورشکستگی به تقصیر حسب مورد محکوم گردیده و



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

متضامناً مسئول بازپرداخت مطالبات طلبکاران به طور کامل شامل اصل و خسارات و متفرعات می باشند.

تبصره ۲- محکومان به مجازات ورشکستگی به تقصیر و مدیران و دارندگان امضای مجاز شرکت ورشکسته به تقصیر به مدت سه تا پنج سال به موجب حکم دادگاه از انجام امور زیر نیز ممنوع می باشند:

- ۱ - تأسیس هرگونه شرکت تجاری یا مؤسسه غیرتجاری.
- ۲ - انتخاب شدن به عنوان اعضای هیئت مدیره، هیئت عامل، مدیرعامل یا اعضای هیئت امناء، بازرس و یا عضو هیئت نظار کلیه شرکت های تجاری و مؤسسات غیرتجاری.
- ۳ - اخذ تسهیلات بانکی و استفاده از خدمات بانکی تعهدی نظیر اخذ ضمانت نامه بانکی یا گشایش اعتبار اسنادی.

۴ - خدمت در دستگاه های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت های وابسته.

۵ - تحصیل سهام کنترل کننده یا مدیریتی شرکت های تجاری

تبصره ۳- در مواردی که شخص حقوقی مطابق قانون مجازات اسلامی مسؤولیت کیفری دارد حسب مورد مجازات های موضوع ماده (۲۰) قانون یادشده با رعایت درجات مقرر در ماده (۱۹) قانون مزبور در مورد شخص حقوقی تاجر نیز اعمال خواهد شد.

تبصره ۴- مراجع قضایی صادرکننده احکام ورشکستگی به تقصیر مکلفند بعد از قطعیت احکام مزبور، اسامی محکومان به این جرایم، مدیران و دارندگان امضای مجاز شرکت تجاری ورشکسته به تقصیر را علاوه بر اعلام به اداره کل سبج کیفری، به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به منظور اعلام به کلیه بانک ها و مؤسسات اعتباری و به ادارات ثبت شرکت ها و ادارات ثبت اسناد و املاک کشور و نیز به سازمان های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور جهت اعلام به کلیه دستگاه های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی به منظور اعمال ممنوعیت های مقرر در این ماده اعلام نمایند.

تبصره ۵- رسیدگی به جرم ورشکستگی به تقصیر یا تقلب در مرجع قضایی کیفری مستلزم صدور حکم قطعی ورشکستگی تاجر در دادگاه حقوقی است.

۱۱- متن زیر و تبصره آن جایگزین ماده (۵۴۴) می شود:

ماده ۵۴۴ - قوه قضاییه مکلف است آرای صادره در خصوص ورشکستگی، اعم از قطعی و غیرقطعی را همزمان با صدور در سامانه ای جمع آوری و درج نموده و امکان دسترسی همگان را به سامانه مذکور فراهم آورد.

تبصره- قوه قضاییه مکلف است در مواردی که دادخواست ورشکستگی توسط خود تاجر تقدیم شده است امکان آگاهی عموم از طرح دادخواست ورشکستگی و روند دادرسی در این خصوص را از طریق سامانه الکترونیکی فراهم آورد.



جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

۱۲- متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین ماده (۵۴۹) می‌شود:

ماده ۵۴۹ - در موارد زیر تاجر ورشکسته به تقلب اعلام می‌شود:

- ۱- دفاتر خود را مفقود نماید.
- ۲- قسمتی از دارایی خود را مخفی کرده و یا به طریق تبانی و معاملات صوری از میان برده باشد.
- ۳- خود را به وسیله اسناد و یا به وسیله صورت دارایی و قروض به طور تقلب به میزانی که در حقیقت مدیون نمی‌باشد، مدیون قلمداد نماید.
- ۴- علی‌رغم توقف از تأدیه دیون، با ارایه اسناد و مدارکی خود را واجد شرایط دریافت تسهیلات یا خدمات تعهدی (نظیر گشایش اعتبارات اسنادی یا صدور ضمانت‌نامه) از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری جلوه دهد و مبادرت به اخذ تسهیلات یا استفاده از خدمات تعهدی نظیر گشایش اعتبارات اسنادی یا دریافت ضمانت‌نامه نماید.

تبصره ۱- مجازات ورشکستگی به تقلب به ترتیب مقرر در قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) می‌باشد.


تبصره ۲- حکم مقرر در تبصره‌های (۱) و (۳) ماده (۵۴۳) این قانون در مورد محکومان و مدیران و دارندگان امضای مجاز شرکت تجاری ورشکسته به تقلب نیز جاری است.

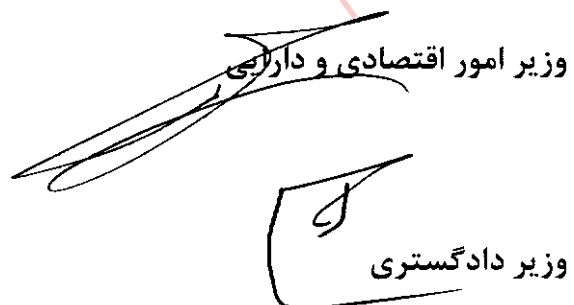
تبصره ۳- محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مقرر در تبصره (۲) ماده (۵۴۳) این قانون برای محکومان و مدیران و دارندگان امضای مجاز شرکت تجاری ورشکسته به تقلب، به مدت ده سال از تاریخ صدور حکم ورشکستگی به تقلب می‌باشد.

۱۳- در ماده (۵۵۷) عبارت "و موضوع فصل سوم از باب دوازدهم این قانون باشد" بعد از عبارت "منعقدشده باشد" اضافه می‌شود.

۱۴- متن زیر به عنوان تبصره به ماده (۵۶۱) الحاق می‌شود:

تبصره- در صورتی که شرکت تجاری ورشکسته در دوران تصفیه قادر به تأدیه همه دیون و متفرعات و مخارج دیون شود، انحلال آن به دستور دادگاه منتفی می‌شود.


رئیس جمهور

وزیر امور اقتصادی و دارایی

وزیر دادگستری